e190.
5929
Krahw Festenberg
F. Salten
Wanemuise
näitelawa
TARTUS.

Nnico

Krahw Festenberg.

Komödia ühes waatuses.

Felix Salten.

Tõlkinud: A. Simm.

Wanemuise
näitelawa

Lahkeks tähelepanemiseks! –

Raamatut palutakse korralikult hoida!
Ärakaotatud ehk rikutud eksemplari
eest nõutakse üks rubla tasu.

76113

Osalised:

Krahw Ludwig Laurentin
Aristides, tema poeg.
Krahwiproua Helene Festenberg, tema wennatütar.
Krahw Max Festenberg, selle mees.
Neumeier, Ludwigi kammerteener.
Politseikommissar

[Uhke saal wõõrastemajas. Onu Ludwig üksi teed juues.]
Max [astub sisse ratsaülikonnas, kummardab]. Tere hommikust, Kõr-gus
Ludwig. Tere, armas sõber . . .
Max. Kas ratsutame täna rannateed välja?
Ludwig. Rannateed . . ? Siis peame ju üle oja.
Max. Üsna õige . . Ainult sellepärast, et kõrgus eila ütlesiwad, mina ei saawat raudjat mitte üle hüpata lasta . . .
Ludwig. Seda ütlen ma praegugi weel. Raudjas on jonnakas . . .
Max. Mina niisamuti - ta peab üle hüppama.
Ludwig. Teil noortel inimestel Austriast on ju hää kool . . ma arwan, keisrikojas . . .

Max. Ja... Hispania ratsakool.
Ludwig. Sääl õpib küll terve adel, nagu mulle jutustati...
Max. Mina ei ole sääl õppinud
Lugwig. Noh, saame ju näha kuidas sa raudjaga walmis saad... Krahwiproua ei ole weel ülewal.
Max. Minu abikaasa tuleb kohe.
Ludwig. Mulle õieti armsam, et meie üksi oleme... ma tahaksin sulle midagi ütelda...
Max. Nagu kasete, kõrgus... ega ometi midagi tõsist...?
Ludwig. Noh... üks mõte...
Max. Ja...?
Ludwig. Nii... ma ei tea... kuidas ma seda pean ütlema... nii... et sa mulle meele järele oled... mul on nõu... see tähendab... ma olen kindlasti otsustanud...
Max. Mis see siis on, ma olen wäga uudishimulik?

Ludwig. Siis tõesti ... ma olen nüüd paar nädalat siin teiega koos olnud... Ma olen sind lähemalt tundma õppinud... nii sus ... mul ei ole mitte halb silm ... ja ma pean ütlema... sa oled mulle otsekoheselt meele järele...

Max. Ma olen väga õnnelik selle üle

Ludwig. Olen niisamuti õnnelik ... sest sinu abikaasa, minu vennatütar, tegi otsuse sellesse abielusse astuda, väga ruttu... Saan ju täiesti aru. Armastus.. Teie temperament .. Saan ju täiesti aru, nagu öeldud ... ei keelanud ka sugugi .. aga, kui tema eestkostja, olin ma siisgi vähe mures.. seda ei või sa mulle pahaks panna, Max.. meie tundsime sind ju alles kaks kuud...

Max. Edasi aga, kõrgus.
Ludwig. Pardon... siis edasi muidugi... minu mõte sääl on nimelt Waike-Zandern, Wäike-Zandern less ja mõisa... sina ei tunne seda weel?
Max. Ei, kuidas wõiksin ma? Meie olime siiamaani ikka ainult siin Prantsusemaal ehk Inglisemaal. Aga Helene rääkis sagedasti temast.
Ludwig. Ja, sinu abikaasa on sääl oma lapsepõlwe mööda saatnud... nii siis... see mõisa ei käi mitte otsekohe meie perekonna warandusse hulka iseäralised tingimused... minul on waba õigus tema kohta. Nii siis, minu armas Max... Mina tahaksin Wäike Zanderni mõisat sinule anda... täielikult, saad aru? Olen juba kõik tar-

ulised sammud astunud.

Max [pääd raputades]. Kergus, härra onu, Teil on mõtted! Mis otstarbe peale sellel siis olema?

Ludwig. Sa wabandad, aga ma arwan, sa saad selle läbi siis täiesti iseseiswaks.

Max. Iseseiswaks?

Ludwig. Nu ja – Meie . . . Helene . . .

Max. Minu abikaasa? Ma olen warandusliselt täiesti iseseisew.

Ludwig. Nõnda ma ei arwanud . . . see oleks ainult tasakaaluks . . . sul on ometi . . .

Max. Mul ei ole küll lossi ega mõisat. Aga mul on siisgi ometi natuke warandust.

Ludwig. Sa pead minu pääle kui isaliku sõbra pääle waatama, saad aru . . . ei tohi uhke olla . . . ja, näed sa . . . sinu raha . . . ma tean, sa oled ta

sääl üle mere Americas kogunud, Jumal teab kui raske waewäga, eks ole? Aga seda kaab... walbandada... minu arwates ainult kaheks, kolmeks aastaks jätkuma... kaugemaks mitte...

Max. Sellest on küllalt... kahe, kolme aasta jooksul olen ma kümne wõrra kogunud. Kõigus teawad ju, ma plaaneritsen mõnesugused ettewõtteid, minna ei mõtle mitte ilma töötadeta-da.

Ludwig. See on ju sinu poolest muidugi wäga ilus... noh, ära pane pahaks, ettewõtted... kaha koguda... kõik wäga kiduwaart seda annan ma järele, aga terwest sellest püüdmise wiisist ei saa ma õieti aru... mul ei ole ialgi niisuguste asjadega tegemist olnud. Nu ja igaks juh-

-tumiseks, nagu öeldud, igaks juhtumiseks on wäike Zänderni mõisaga sinu käekäik seisuse-kohaselt kindlustatud. Selle pääle panen ma nimelt rõhu, seda pead sa mulle lubama. See on minu iseäraline soow.

Max. Teie olete tõesti imehää inimene, kõngus. Seda ei unusta ma iialgi ära..

Ludwig [innatasuust kobades]. Sin oleksiwad pabrid...

Max [tõrjub kerge liigutusega tagasi, nutto]. Seda ei unusta ma ialgi ära -- nüüd aga, ma palun, ärme kõneleme selle üle.

Ludwig. Sa ei taha?

Max. Selle üle mitte enam rääkida, kõngus. See asi on mulle liiga piinlik.

Ludwig. Noh, armas laps, peab mõistlik olema..

Max. Mitte enam... ma pa-

kun, mul on häbi. ...

Ludwig. Minu pakkumine on siis tagasi lükatud.

Teener [Imub]. Telegramm Teie korgusele. [Annab selle ära ja lahkub]

Ludwig [avab telegrammi lõbus siis]. Ka ei ratsuta ühes teega välja ... Aristides tuleb siia.

Max [häkitselt]. Kes tuleb?

Ludwig. Aristides, minu poeg.

Max. So, so.

Ludwig. Sa oled halvas tujus, ikka veel? Kas ma sind haavasin?

Max. Ah, mitte sellepärast.

Ludwig. Aristidese pärast?

Max. Mu Jumal, halvas tujus ma ei ole ainult mitte waimustatud.

Ludwig. Ja, mina ei või tõesti midagi parata. Aristides telegrafeerib mulle [telegrammi kätte wõttes, lugedes], et midagi hä-

halist olewat. Sa tead ju, missugune ta on.

Max. Mis sääl teha, see ilus päew on rikutud.

Ludwig. No weel.

Max. Ma ei wihka midagi enam, kui hädalisi asju. Nad ärritawad inimest, kui nad ees on, nad tüütawad, kui nendega tegemist on; ainukene lõbu nende juures on see, et nad silmapilk unuwad, kui nad ära on õiendatud.

Ludwig. Ja, tõepoolest, mina ei salli neid ka häämeelega. Aga sa tead ju, Aristides on nimsugustes asjades wäga kannatlik.

Max. Aristides armastab hädalisi asju. Arusaamata maitse.

[Helene tuleb, Ludwig ja Max tõusewad üles, et teda tervitada.]

Helene. Tere hommikust, onu, tere, hommikust Max!

Max [suudleb tema kätt, läheb siis tema ümber ert mööda]. Ma näen sind ikka nii häämeelega selles ratsaülikonnas lihtsalt tore. Kui meie kord Karlsruhesse läheme, lasen ma sind uuesti maalida, aga hobuse seljas. Sääl on keegi, kes seda toredasti oskab teha.

Helene. Aga kunas juhtume meie siis Karlsruhesse?

Max. Noh, seda härrat võib ju juhtumise kaudu kord siia kutsuda lasta.

Helene [eine juures]. Siis ruttu! tilk theed, ja kohe ratsutama!

Max. Meie ei ratsuta.

Helene. Mis pärast siis kurragi? Mis siis on?

Max. Kõige naeruväärilisem lugu ilmas, üks hädaline asi.

Ludwig. Aristides tuleb täna hommiku siia.

Helene. Aristides? Ma arvan, ta on Londonis...

Ludwig. Ei, ta telegrafeeris mulle Parisist.

Max. Suurepäraliselt telegrafeeritud. [Wõtab telegrammi, loeb]. Arvan tarvilikuks homme vara kõdalise asja pärast ensitada -- Oht! [Wiskab paberi ära]

Ludwig. Muidugi mõista, lapsed ei ole teil tarvis ennast esitada lasta. See ei puutu ju teisse. Aristides tuleb muidugi ainult minu juurde.

Max. Kõrgus ütlevad seda nii tusaselt.

Helene. Onu, nüüd kardad sa jälle kord Aristidest...

Ludwig. Oma poega?

Helene. Ja.

Max. Aristides, see õiglane... miks ei peaks siis pätune inimene kartma?

Ludwig. Aga - -
Helene. On sul võlgasid, onu? Kas Aristides sul jälle midagi kätte on saanud?
Ludwig. Ei, tõepoolest ... see tähendab ... on ju viletsus, aga kunagi ei saa ju läbi .. praegusel silmapilgul aga ei näe ma kusgil raskusi. ma ei ole praegu sugugi kimbus.
Helene. Onu, wast on sul jälle kusgil midagi ilusat. Pariisis
Ludwig. Aga laps - mis sa õige mõtled?
Helene. On ta kena? Kas ma teda tunnen? On ta ooperist wõi warieteest?
Ludwig. Aga mitte sinnapoolegi. Kus ma siis muidu siin oleksin? See on ju kõige parem tunnistus, et ma siin olen, teie juures.
Max. Wast on kõrgus kusgil mõne pildi ostnud, wõi mõne metsa ära

mõimud, ilma Aristidese käest küsimata?

Ludwig. Ma ei ole seda julgenud.

Helene. No waata, mi puhast südametunnistust ei ole sul omete ammu olnud. Siis ei ole sul tarwis midagi karta.

Ludwig. Ah jumal, mulle on niisugune telegramm ikka wastumeelt. Ma arwan, peaks ikka kohe ütlema, mis ees on ja mis pärast tuldakse. Ja siis: Aristides ... noh, teie teate ju, elu-wõim ei õitse tema lähedusés mitte iseäranis. Wumaks ka teie pärast. Kui ma julba siin teie juures, ehk see küll ei tohiks olla sest noored inimesed, nõnda ütel-da mesinädalates... ´eks ole?...
See on ju teie poolt wäga ilus, et teie mind siia kutsusite, ja mul on ka teie juures wägá

lõbus... päälegi mõjub teiega läbikäimine minu pääle päris parandawalt... Ma olen ju üsna mõistlikuks saanud... Aga sellegipäärast, ma teen enesele juba etteheitmed, et mina kui kolmas...

Max. Kui kolmas! Teie, armas krahw ja onu...

Helene. Sina oled ju meie juures ikka terwe tulemast, ja meie wõmustasime ometi nii sinuga koos.

Ludwig. Wäga ilus teie poolt, sellegipärast, sellegipärast... nii noores abielus...

Helene. Meie oleme kaks kuud abielus.

Ludwig. Muidugi... kui teie kahameelega minuga koos olete ... aga nüüd weel Aristides... Eksitamised ja lood... ma pean igatahes andeks paluma.

Max. Aristides ei ole küll mitte kõige suurem rõõm, mida

Siin ilusas rannas maitsta saab, aga ta ei ole ka mitte kõige pä- hem, ja meie saame ju kuulda, mis on.

Ludwig. Sina saad ikka nii-ulu nii sugustest asjadest üle. Mõne teine.. no.. aga sina silma- pilk valmis.

Max. Ja muidugi, seda olen ma ikka.

Ludwig. Kes võib... väga ilus. Ja igal juhtumisel peab tõsine ade- limees nii olema, rõõmus ja mures.

Helene [ema kätt Maxi käe pää- le pannes]. Ja, Max...

Ludwig. Silmapilguks tahan ometi vaatama minna, kuidas Aristidese tubadega lugu on...
Jumalaga lapsed... [Lähed ära]

Helene. Punkt, et Aristides tu- leb

Max. Punkt? Ei.. aga mitte väga armas.

Helene. Ma ei tea mitte, minul on piinlik tundmus.

Max. Mispärast?

Helene. Seda ei saa ma ütelda.

Max. On sul ehk wast paha südametunnistus?

Helene. Minul? Ei! — Sinul wast?

Max. Mul ei ole seda terwel elu-ajal olnud.

Helene. Na, na!

Max. Ei, tõesti mitte.

Helene. Suur sõna.

Max. Nagu ma juba suuri sõnu armastan!

Helene. Aga seekord oli seeamneti niisugune.

Max. Halb südametunnistus on lihtsalt ande puudus.

Helene. Ah!

Max. Ja. Ta on ainult õudne tundmus, kui meie midagi oleme teinud, mis seespidi meie

jõust üle käib. Seda ei pea lihtsalt ial tegema, -- see on alatu.

Helene. Õieti on see õige aristokraatiline waade ... minule on kole wastumeelt, Aristidest nii lõhkitselt näha. See on esimene kord meie pulmadest saadik.

Max. Noh, ükskord pidi see ometi sündima.

Helene. Aga teie kahekesi ... teie ei saa hästi läbi.

Max. Minu süüd?

Helene. Wast ka sinu.

Max. Aristides ja mina ei sünni kokku. Tema on minule liiga kuiw. Ma tunnen ikka liiwa hammaste wahel, kui ma temaga räägin.

Helene. Ja sina oled temale liiga rõõmus.

Max. Sinule loodetawasti mitte?

Helene. Sina. [kaisutab teda]

Max [teda omas kaisus kiiguta-
des]. Kuidas ei pea siis terwe
päew rõõmus olema, kui sind oled
wõitnud.
Helene. Sina oled mind siis wõit-
nud?
Max. Ja muidugi, minu kallim,
seda olen ma teinud. Mina olen
sinu pärast pika sõjakäigu tei-
nud.
Helene. Seda jutustad sa mulle
ikka, seda pikast sõjakäigust.
Max. See on ka tõsi. Palju warem,
kui sina seda aimata wõisid,
hakkasin ma pääle, et sind
wõita. Ma wõiksin peaaegu ütel-
da, palju waremini weel, kui ma
ise seda teadsin.
Helene. Jutusta mulle seda wii-
maks ometi kord.
Max. Hiljemini wast, palju hil-
jemini wast... sest see on lugu,
mida ma sulle siis alles jutusta-

da wõin, kui meie täiesti üheks oleme saanud. Täiesti üksteise külgi kaswanud...

Helene. Kas meie siis weel täiesti üks ei ole?

Max. Selle loo jaoks weel mitte küllalt. Selleks kulub aastaid. Nüüd wõiksime meie wiimati weel lakku minna.

Helene. Mulle meeldib see hirmsasti, et sa nii kangelt piirates minu juurde oled hiilinud.

Max. Sääl on sul õigus, mina olen kangelt piirates sinu juurde hiilinud. Nii kangelt, et sinul sellest otsata kangusest aimugi ei ole.

Helene. Aga siis said sa mind ometi kätte... Ma usun, sina pead kõik kätte saama, mis sa tahad.

Max. Ma ei ole omas elus weel mitagi nii tahtnud kui sind.

Helene. Armsam. [kaisutab

teda]

Max. Ma tahtsin sind nii terve oma jõuuga, et see teine minu kõrval ... sa tead ju ...

Helene. Aristides! ...

Max. Nüüd näed sa, et see ime ei ole, kui ta mind ei salli.

Helene. Minu meelest on ikka, nagu tahaks Aristides kuidagiviisi meie pääle tähendada, selle telegrammiga. Mitte ühtegi sõna telegrammis meie jaoks. Ei ühtegi tervitust.

Max. Ta on juba kord nii sõbralik härra.

Ludwig [ilmub]. Ma ei tea mitte, kuhu Neumeier on kadunud. Ta pidi sääl olema ... ja ei ole sääl ...

Max. Nõndaviisi teeb ometi iga teener.

Neumeier [ukse pääl]. Krahvilikud kõrgused, hiilgused,

kui soowite. . .

Max. Laske jälle sadulast lahti wõtta, Neumeier.

Ludwig. Ei! Ma pean wäga paluma . . Aristedes tuleb ometi ainult minu juurde. Teie ei tohi ennast eksitada lasta.

Helene. Mitte maiksugi, meie jääme.

Ludwig. Ma palun, ratsutage aga wälja . . . see on wäst ka parem . . . teid ei eksitata mitte . . ja siis wõib olla, tahab Aristides onuga üksi kõnelda . . see on isegi kaunis kindel

Max. Kunas arwate teda siia jõudwat?

Ludwig. Seda ma ei tea, sest ta tuleb ju automobiliga

Max. Siis muidugi. Jällenägemiseni, armas onu.

Helene. Jällenägemiseni . . ja ära karda.

[Max ja Helene ära]

Ludwig. Neumeier, minu poeg tuleb... wast ühe tunni pärast... wast ehk ennem.
Neumeier. Nagu käsete, kõrgus...
Ludwig. Kas toad korras Neumeier
Neumeier. Nagu käsete, kõrgus.
Ludwig. Neumeier...
Neumeier. Nagu käsete...
Ludwig. Et minu poeg nii äkitselt siia tuleb... Wast wõnõ tõsiline asi... Ma olen äritatud, Neumeier.
Neumeier. Rahustage ennast kõrgus noorhärra teewad ju asjad alati suuremaks.
Ludwig. Just sellepärast... just sellepärast... kui minu poeg mulle wõõrsile tuleb... waga õõnus... kolm kuud ei ole näinud... aga nii äkitselt... ja siis hädaline asi!
Neumeier. Ei saa wist midagi...

Wanemuise näitelawa ✝ TARTUS. ✝

kälba olema.
Ludwig. Ma arwan, Neumeier, kas meil ehk mõni tähtaeg oli?...
kas teie wast midagi tähakusesse ei ole jätnud?
Neumeier. Teie kõrgus, selle poolest ei ole midagi tarwis muretseda.
Ludwig. Siis on see terwe asi mulle arusaamata. -- Ma olen ärritatud, Neumeier.
Neumeier. Wast on majowadi-härra haige...?
Ludwig. Kõrgus? Mitte aimugi. Eila sain alles kirja... seda teie ju teate, Neumeier.
[Uks awatakse]
Aristides [tagasihoitud arewu-sega] Tere, papa.
Ludwig. Minu poeg... wäga rõõ-mus ... ei ole kaua näinud;
Aristides [suudleb tema kätt] Loodetawasti käib sinu käsi hästi, papa.

Ludwig. Ma olen tõesti wäga uudishimulik, kuuldes es põnewuses.
Aristides [edasi-tagasi käies]. Saad weel wara küllalt teada. [Märka Neumeierile, see lähed]. Kas härrased koju on?
Ludwig. Ratsutaswad wälja. Nad tahtsiwad oodata, aga mina palusin neid, et nad end minnast eksitada ei laseks.
Aristides. Seda parem.
Ludwig. E - Max tahtis tingimata oodata, kuni sa tuled, ta rõõmustab...
Aristides. Rõõmustab? Noh, tal ei ole põhjust!
Ludwig. Wabanda, aga Maxi ülespidamine minu wastu on lihtsalt laitmata.
Aristides [lühidalt naeratades]. Laitmata? Sa oled tõesti sini-

ezpapaline.

Ludwig. Paluksin mitte unustada – – Et see viimati toon ei ole, mida oma isa vastu . .

Aristides [vahele rääkides]. Noh, ilus! Aga kõige selle juures on mul nüüd lugu käes, mille sarnast ilmas teist ei ole. Tõre!

Ludwig. Mis siis on? Kui midagi juhtunud on, peab rääkima. Ma olen ärritatud.

Aristides. Üks ilusamatest asjadest, mis olemas, ütlen ma! Meie oleme nii täielikult blameeritud, nii viimse kondini blameeritud, et meie Europast välja peaksime rändama.

Ludwig. Ole nõnda lahke!

Aristides. Mis ole nõnda lahke!? Täieline skandal.

Ludwig. Armas poeg, see on halb viis nüüd nõnda ehmatada ja halb viis, igat asja kohe kiid-

dada.

Aristides [järsult]. Liialdada?
Siis ütlen lausa välja. Meie oleme oma wana auusa nime pärast blameeritud. Meie oleme häbi all. Meie ja meie adeli-wereline lihtsalt mokas!

Ludwig [üles tõustes]. Kuidas sa julged?

Aristides [edasi jatkates]. Waene Helene... waene, waene Helene!

Ludwig. Jumala pärast... mis on Maxiga... kas midagi juhtunud ... ga...?

Aristides. Max -- krahw Stahl! -
Naeru pärast wõiks katkeda, kui asi mitte nii äraütlemata nurjatu ei oleks.

Ludwig [käsitselt sundiwa jõuga käskides]. Mina tahan nüüd see silmapilk teada...

Aristides [järsult] Petis on ta... So! Nüüd tead sa sedasi! Ws -

na lihtne petis!

Ludwig. Max...?

Aristides [pilkavalt]. See härra siinu Max, sinu armas Max – see härra ei ole krahw ega ka nime pidi Max...

Ludwig. Aristides!!

Aristides [wihaselt ja pilkavalt] See on Wieni kelner, ja muidugi, Wieni kelner... ja tema nimi on Josef Wessely... lihtsalt Josef Wessely!

Ludwig. Siis olen ma ju – – see on ometi – – tõendused!

Aristides. Tõendused? Ta wõetakse kohe sutsamast paigast kinni.

Ludwig. Sa ei ole ometi...?

Aristides. Ja muidugi, ma olen! ... mina olen seda julgenud! Esimene asi, mis ma tegin, oli see et ma politseile teada andsin. Siin tuleb puhastada!

Ludwig. Ilma minult küsima–

ta... see oli sinu kohus, minult küsida... Perekonnas olen mina käskija... [Aristides naerab -] ja siis... see skandal... siin või vastemajas.

Aristides. Ole üsna rahulik. See sünnib kõik üsna tasakesi. Politsei kommissar, kelle ma ühes toon, käib minu kirjutaja nime all. Üksgi inimene ei märka midagi, kui härra Wessely raskusi ei tee.

Ludwig. [Otsas] Härra... Wessely

Aristides. Ja, meie vaene Helene ei mud midagi kui proua Wessely... sündinud krahvipreili Laurentin...

Ludwig. Ei... see abielu ~~ei~~ maksa... ei maksa!

Aristides. Iseenesest mõista ei maksa ta! Aga teda ei oleks üleüldse olnudgi, kui mind oleks kuulatud. Ma ei või sulle seda etteheidet tegemata jätta, et sina

siin jälle kord kergemeelne oled olnud.

Ludwig. Seda ka weel! Kes oleks siis seda arwanud! Kas oleksid sina arwanud!

Aristides. Minust ei ole juttu. Sinust! Sina oled Helene eestkostja. Sina wastutad!

Ludwig [abita]. Aga pabérid, kõik, kõik oli korras...

Aristides. Olgu pääle! Sina wastutad. Ei tohi mitte kahte inimest nii ülepääkaela abielusse astuda lasta. Mina olen selle wastu. Seda tead sa wäga hästi.

Ludwig. Aga Helene... kui ta .. ta armastas teda nii...

Aristides. Helene on noor ei ei tunne ilma. Aga sina.. sina ometi ei armastanud... ei anta mitte ilma pikema jututa krahwipiealt Laurentini inimesele, keda kaks kuud tuntakse!

Ludwig. Kolm ja pool kuud...

Aristides. Minupärast viis. See ei ole ometi kellegi põhjus. Kui kaua olite teie seekord Biarritzis? Kaks kuud. Tundsite teda siis kaks kuud. Aga õhtu kihlused. Parisi, nelja nädala jooksul sisseostmised, mõrs ja põli ja sula rõõm ja siis Londonis laulatus .. Torniga! Ja sinule ei tulnud kordagi meelde päkka pääle panna, natuke ettevaatlik olla. Sina muidugi ikka üle pää lõbudesse. Ma ei või sulle seda etteheidet tegemata jätta.

Ludwig. Sina oled .. sina oled nagu ikka ilma kaastundmuseta.

Aristides. Kaastundmuseta? Sina oled ju perekonnas käskija. Sina oleksid pidanud järele parima. Tõsi, sa tahtsid aind,

kusgil . . . aga sa jätsid asja mii-
dugi hooletusesse. Kolm ja pool
kuud, ütled sa? Seda pahem, seda
pahem! Siis oli sul aega küllalt.
Ludwig. Aga kõik oli ometi kor-
ras.
Aristides. See on mulle ienseldegi
arusaamata. Meie saame ju kuul-
da.
Ludwig [lööb ühe kannu puruks]
See koer! Mina usaldasin teda
. . . armastasin teda . . . ja tema,
see koer . . !
Helene [astub sisse]. Tere, Aristi-
des.
Aristides [kumardab]
[Waikus]
Helene. Mis siis on . . ? Onu, mis
teil siis on? [Näeb kannu kildu-
sid]. Aga! Siin on ometi mi-
dagi juhtunud! — Kas mina ei
tohi seda teada saada?
Aristides. Minu armas Helene,

sina pead seda koguni teada saama... kahjuks.

Helene. Puutub see minusse ...

misse...?

Aristides. Sinusse! Meisse kõigisse – Sinusse kõige päält.

Helene. Maxisse ?

Aristides. Ja.

Helene. Mis siis? [Kergelt] Kas pead maksab?

Aristides. Ma kardan, ja!

Helene. Kuidas sa räägid! Mul on hirm–! – – onu, midagi halba...?

Ludwig. Armas laps... mina ei saa..

Helene [Aristidesele] Räägi!

Aristides. Armas onutütar, see on mulle raske kohus, sinule teatada, et sa jäleda pettuse ohvriks oled langenud..

Helene... Aristides!

Aristides. Ole kindel, Helene.

Helene. Jäta seda nüüd! Kes? Kes on mind petnud?!

Aristides. Sinu mees, kes... lühidalt – tema!

Helene. Max! Mis ta on teinud?

Aristides. Tema nimi ei ole mitte Max.

Helene [puudutatult]. Kuidas tema nimi siis on...?

Aristides. Tema nimi on Josef – Josef Wessely.

Helene. Armas jumal – – [Tuigub]

Ludwig. Oota! Kuidas võib ometi ... nii halastamata... seda ei kannata ta ära...

Helene. Hää küll! Hää küll – – ainult... ma ei saa veel aru... ma ei mõista üsna... kuidas ta nimi on?

Aristides. Wessely. Üsna lihtsalt Wessely. Armas papa, see ei aita midagi. Helene peab kõik teadma. Laurentinud on tugewa loomuga.

Meie wõime teda pärast trööstida, aga esiti peab ta kõik teada saama. Ta peab teadma, et tema kallal alatis kelmistükk korda on saadetud, et üks kelm, kelle nimi Wessely on, kes enne kelner on olnud, meie perekonnasse sisse on hiilinud.

Helene. ei!! See-on-se--ei-

vw-

Aristides. Armas Helene, ma saan sinu walust aru. -- Meie oleme nüüd amati purustatud, papa seäranis. Sest et papa peal õieti ju terwe vastutus seisab.

Ludwig. Aristides! Aristides!

Aristides [edasi jatkates]. Aga kõik saab sundima et tasu kohane saaks. Selle eest olen ma hoolitsenud.

Helene. ei, ei, ei, ei! Seda ma ei usu, seda ei usu ma ilmasgi!

[Wiletsalt]. Aristides, see on sinu

too. Sina ei või Maxi sallida, ei wainud teda juba esimesest päiwast saadik sallida, sest et tema...
Aristides [wahele kõneldes]... sest et minu weri tema wastu on, sest et minu adeli-weri teda tundis!
Helene. Mina olen just niisama adeli-werd nagu sinagi! Minu werel on niisama palju tundmist kui sinu omal -- ja mina armastasin teda! Mina armastan teda! -- Sa tead wäga hästi, mis pärast sa Maxi sallida ei või -- sellepärast et tema laiskus on ja sina mitte, sellepärast, et temal kõik anded on, mis sinul puuduwad -- ja siis weel ühel põlwusel, ühel päris rindlal põlwusel.
Aristides [kahwatult]. Helene see on sinu poolest taktita ja tänamata...

Helene. Fartita ..? Sa oled omas
waiklases armukadeduses mõne
laimduse Maxi vastu välja otsi-
nud ja nüüd tuled sa siia ja paned
sille lov käima -- aga hoia sa
ennast! Hoia sa ennast Maxi
eest! Ta saab sind kinnsasti wastu-
tusele wõtma.
Aristides. See kellner -- mind?
Helene. Sa waletad, see ei ole tõsi!
Max [astub sisse].

[Häkiline waikus]

Max [ümberwaadates]. Nii äritatud
Helene ..? Ah, sääl on ju Aristides'
... Tere, Aristides .. [Ulatab talle
käe]
Aristides [mõõdab teda pilguga].
Tere -- Härra Josef Wessely.
Max [nagu keegi, kellel häkitselt
terwe ilm kokku langeb, siis antu-
lise liigutusega ja ennast vahule
sundides]. Mis see peab tähendama?
Aristides. See peab tähendama, et

Teie nävkate eest ära on tõmmatud.

Max [jälkusega]. Nävkate ära tõmmatud... missugune ütelus!

Aristides. Kas tahate wast salata?

Max. Seda ei mõtle ma mitte... Ainult need teatralilised sõnad .. on mulle wastu meelt... maitseta!

Aristides. Kas tahate wast salata, et teie kelner olite...?

Max. Sugugi mitte. Mina pidasin tõesti ükswahe seda ametit. On nii palju krahwisid, kes kelneriteks hakkasiwad, miks pärast ei pea üks kelner kord krahwiks saama...? See on teatawal wiisil tasakaal.

Helene [ratsapiitsaga tema pääle tungides]. Wilets!

Max [wõtab rahulikult ja kindlalt tema käest kinni]. Pea

Laps! Nõnda see ei käi, peab sa teadma -- ratsapiits ja wilets" need on teatrietendused, mõistad sa!

Aristides [tahab edasi astuda.] Igatahes annaksin ma teile nõuu ka weel mitte häbematuks minna, poisike!

Max [laseb Helene lahti ja pöörab tema poole] Tänan nõuu andmise eest - poisike! Aga muidu oleks kahju, kui teie mind peaksite sundima Teid üles tõstma ja aknast välja viskama.

Aristides [ähwardades] Teie --

Max. Mitte sõna! -- Kõigepäält on siin ainult üks inimene ilmas, kellele ma wastust pean andma, ja see 1 on Helene -- wast ehk weel Kõigus, onu Ludwig, sellepärast et ta mulle meele järele on.

Ludwig. Teie olete meid õnneli-
kuks teinud...

Max. ei, seda ei ole ma -- aga
jätame seda esiteks -- ütelge,
kas wast ehk politseile teada on
antud?

Ludwig [näitab Aristidese pääle].
Minu poeg on kõik juba korralda-
nud...

Max. See on rumal! ah, see on
rumal!

Aristides. Seda ma usun...

Max [lõikab tal sõna ära]. ah
ei... ma ei muretse enese pärast..!
aga sellest ei saa teie aru.

Aristides. Meie oleksime enne külli
pikka juttu pidanud tegema,
kui mõni jooksik üht meie pere-
konnast daamedest niwiisi petab..

Max. Minu armas Aristides,
kui kodaniku soost inimesed
igakord politsei tooksiwad, kui

keegi jooksik aristokrat nendel mõne tüdruku ära petab — politseil oleks palju tegemist.

Ludwig [tema ette astudes]. Need, need on vastused säält alt.

Max. Ei, need on vastused Aristidese jaoks! [Helene nuuksub]. Aga nüüd tõsiselt! Helene... Helene... ma palun sind! [Tahab tema juurde minna]

Aristides. Mitte sammu!

Max. Kas teate — nüüd katkeb mul kannatus! Teie olete salapolitseinikku mänginud, ülesandjat, ja laskte mind kümne minuti pärast kinni võtta, mille läbi teie kõige naeruväärilisemal ja halbimal kombel ühe peenematest ja vaimurikkamatest elutöödest ära lõhute, — Teie võite rahul olla. Aga

lähematel minutitel olen mina s
siin weel peremees. See siin on
minu tuba. Ärge tehke mind metsi-
kuks, sest ma ei armasta niisugu-
seid etendusi. See oleks mulle
wastik, kui siin praegu inetu tüli
tuleks. -- Ma tahan Helinega
rääkida. Siin minu toas - tema-
ga üksi. . . Teie, kõrgus, wõite jääda.
. . . Teie olete mulle ikka armas
külaline. Aga need kümme mi-
nutit on minu päralt!

Aristides. Teil on häbematu jul-
gust mulle käskusid anda?

Max. Omas korteris ei näe selle jun-
res mingisugust häbematust.

Aristides. Teie olete äräteeninud
et Teile jalaga — see ei oleks wist
kaissimine kõrwaltegevus, härra ?
Josef Wessely.

Max (tema peale kurutes, waigis-
tab ennast) Härra Aristides,
krahw von Laurentin. . . kus taha-

te kellner Josef Wessely käest
peksa saada? Kas teie aru ei
saa, et ma teile ust näitan?
Aristides. Teie näitate mulle ust
nüüd weel?
Max. Ja muidugi, mina näitan
teile ust, sest niipalju aega jääb
mulle weel selleks. Neid wäheseid
minutid, neid kallid minutid
ei taha ma mitte teie halbi wal-
helekajumisega segada lasta. [Wi-
haga]. Pean ma selgemalt kõne-
lema? Wälja! Wälja jalamaid!
Aristides. Ma toon politsei! [Ruttu
ära].
Max [temale järele hüüdes]. Tehke,
nagu tahate. [Wiskab ukse temale
järele kinni, kiskele astudes ja
oma wihast jagu saada püüdes]
Jumalale tänu! Niisugust julbust
ei ole ma weel näinud.
Ludwig. Inimene... ma ei mõista
teid... mõne tunni pärast... wan-

ginaja... ja ikka veel... juhtunud...

Max. Ma tean, et ma maksma pean. Mis minuga ka juhtub, ma ei pea ühtegi hinda kõrgeks -- Helene, tahad sa mind kuulda...?

Helene. Ärge puutuge minusse... Teie olete kurjategija.

Max. Jäta niisugused sõnad, Helene, Jumala pärast... asi ei ole mitte nõnda... mitte niisuguseid sõnu! Sääl on aristidese toon sees, mis mind ärritab... Helene!

Helene. Ärge puutuge minusse! Teie olete mulle vastik!

Max. Helene, sellesama koha pääl ütlesid sa poole tunni eest --

Helene. Ah, ma suren häbi pärast!

Max. Ja ära ütle mulle ometi "teie"... mispärast siis?

Helene. Sellepärast et teie mulle nüüd võõras olete -- härra

Wessely.

Max. Wõõras? Olen ma sulle juba wõõras?.. Kas ei ole sa enam minu naene?

Helene. Teie naene!! Teie naene!

Ludwig. Oi... seda ei wõi teie mitte ütelda... nüüd ometi sugugi mitte... see abielu ei ole sugugi maksw.

Max [Helenele]. Meie wahel on asju, Helene, mida olemataks ei saa tunnistada. Helene -- aeg kaob, mul on weel paar minutit -- mis inimesed teie olete! Üks nimi on minu küljest maha langenud ja teie arwate, nüüd wõib kõik ära kustutada.

Ludwig. Kõik tuleb ära kustutada!

Max [Helenele]. Kas siis seda, mis meie wahel olemas on, tõesti kohtuteel üksi õiendada saab, kas wõib üksgi kohtunik, kas wõib üksgi inimene temes ilmas seda

olemataks teha?

Helene. Ah, oleksite teie minu raha, minu ehted, oleksite teie kõik võtnud, mida teie ahnus himustas -- ainult mitte seda, ainult mitte seda!

Max. Kuula mind, Helene ... on näha, et sa mind tõesti kurjategijaks pead. -- Ma ei või ju sulle seda õieti pahaks panna, aga sinu raha... Jah, mis on mulle sinu raha? Ma ei tahtnud mitte sinu raha ja ma jätan ta sulle nüüd alles. Mitte ühte penningat ei ole sellest puudutud. Kuni tänaseni oleme meie sellest elanud, mis minul on, ja sellest oleks weel tükiks ajaks jatkunud. Sinu raha oleks minu kätes kaswanud ja kaswanud -- ja siis, sa pead tunnistama, et see õige palju mõtlemist, jõudu ja waewa nõudis, et sind naeseks wõita, et

tervet seda seisukorda siinluua. Mis sa arvad? Ma oleksin selle vainmukulutamisega kolm kord suurema summa võinud võita, kui sinu kaasavara on, ilma selle alatise kartuseta, ilma alatise hädaohuta. Kui ma raha petja oleksin, siis oleks naene selle juures mulle koormaks.

Ludwig. Teie tahtsite - - ja, ja, teie tahtsite peenetesse ringkondadesse pääseda:

Max. Ma olin peenetes ringkondades, enne kui ma teie juurde tulin, oleksin alati sinna võinud jääda. Kui ainult see oleks olnud, ei oleks mul tarvis olnud abielusse heita, ei oleks ma ennast armukadeda kaasvõitleja uudishimu ja nuhkimise alla andnud. Ei! See ei olnud see mitte. Ei, Helene, mina ei ole sinu perekonda, ega ka sinu raha tahtnud .. ainult sind. sind, ai-

nüüksi!

Helene. . . . mind?

Max. Ja, sind! Ma armastasin sind, ja armastan sind üle kõige ilmas - - kui sa nüüd tõesti sellest kinni pead, et ma sind petnud olen, siis võid sa seda ainult seisuse ja nime kohta ütelda, millega ma sinu lähedusesse pääsesin. Ainult selle kohta. Meie kooselamises ei ole ma sind mitte petnud. Mitte ühe armastuse sõnagagi, mis ma sulle ütlesin. Sa alandasid ennast sügavamale, palju sügavamale kui tarvis, kui sina seda mitte uskuda ei tahaks. . .

Helene [vaevatult]. Ma ei tea tõesti mitte, mis mind sügavamalt alandab, petetud olla või armuke, armastatud

ühe inimese poolt nagu teie...
Mitte rääkida sellest! Ainult
mitte rääkida sellest!

Max. Ma mõistan sind, Helene, aga ka sina pead mind mõistma. Ma ei ütle seda mitte, et sind liigutada -- tõesti mitte! Ma ütlen sulle seda ainult et seda asja seletada, parastiseks, edaspidiseks, kui ma sellest uksest kord välja olen läinud, igaveseks. Siis on ometi parem, kui sa tead, kuidas kõik oli... Ja oma eest ütlen ma seda, sest sa saad aru, et ma sellest oma jagu lugu pean, mitte wales walguses sinu ees seista.

Helene. Nüüd - seisate teie minu ees õiges walguses.

Max. Ei! Pagana päralt -
Teie seisus ja ausus saab oma

osa küll, küll! Aristides on selle eest hoolitsenud. Sellest küljest oleks asi korras ja mul ei oleks tarwis mitte ühte sõna enam raisata. Aga kas ei või meie nüüd kui kolm inimest üksteisega kõnelda?

Ludwig. Meil ei ole siin mitte kui inimesed üksteisega rääkida. Meie ringkonnas mitte. Meie räägime kui aristokradid üksteisega ja teie olete kelner.

Max. Küsgi, kõrgus. Meie võime kui inimesed üksteisega kõnelda. Katsuge ainult ennast sellele seisukohale tõsta. See peab olema, see peab olema,

Helene. Nüüd piiri pääl selle wahel, mis oli ja selle wahel, mis tuleb, peame meie kolmekesi kui inimesed üksteisega rääkima. Kas ei või teie siis

mina pääle mitte viis minutit aega, need viimast viis minutit, kui mina pääle vaadata? Mitte kui krahv Festenbergi ega ka kelneri pääle ... mina olen ometi mina ...!

Helene. Kes? Ma ei tea seda mitte ...

Max. Sa ei tea seda mitte? Kas meie ei ole mitte kui inimesed üksteisega elanud?

Helene. Meie? Ma ei tea ju enam kellega ma olen elanud ... ühe kommetimängijaga.

Max. Ei .. mitte ärrita ... ma palun sind!

Helene. Ühe kommetimängija-ga! Teie olete oma osa mängind! Teie, kelner, olete krahvi etendanud.

Max [ärritades]. Enne mängisin ma ühte osa, ja mängisin

teda, jumal teab, ikka halwasti, tundsin ikka, et ma teist kujutan kui seda, kes ma tõepoolest olen. Uskuge mind, elu tervet kommetimängu etendatakse nii sagedasti valesti jaotatud osadega. Mina olen ainult wale osadejaotuse ohwer -- krahw Fistenberg, see olen mina, see on minu õige osa! -- kui kelner tundsin ma ikka, see on võimata, see ei ole mitte sina... ja nüüd, nüüd oli minu meelest, nagu oleksin ma iseennast kätte leidnud.

Ludwig. Krahw...! [Naeratab]

Max. Ja muidugi, krahw! Kas teie ei pidanud mind selleks? Kas oleks mul ialgi võimalik olnud sinu peeneid loomutundeid petta, Helene? Ialgi ei oleks krahwipreili Laurentin

waleriides kelnerit krahwiks pidanud. Mitte kümneks minutiksgi, mitte üheks jalutusekäiguksgi ehk tennise partiiks, rääkimata weel niisugusest koosolemisest! Teie wõiksite juba ennemini ütelda, et mina, kui kelner waleriides krahw olin. Mina olen ennast selleks teinud, milleks mina olen sündinud! See on kõik. Mina olen saatuse naeruwäärilist käpserdust parandanud. Kõik on elus nii hale, nii naeruwäärt kogemata, nii waimuteravuseta — Aristokrat! Seadke mind ometi Aristidesega kõrwu. Kes on siis meist mõlemast aristokrat, temas wõi mina? Selle üle ei wõi rääkidagi. Tema oleks kui wäike ametnik omal kohal, posti wõre taga, wõi kusagil mujal, kus ta inimesi pinnida ja oma kitsast loomust walitseda wõiks lasta.

Kõik on temas wäike, pisikese ametniku laadi ja harilik. Ja tema on krahw, wabahärra, kojahärra – ja mina olen Wessely, kelner. Rumal, nii ütlematu rumal.

Ludwig. Ma pean ometi paluma minu poega mitte teatada.

Max. Helene, ma olen sind armastanud, kaua, wäga kaua...

Helene. Ah, nüüd ma mõistan, see pikk tee, mida teie olla käinud, see pikk wõitlus, millega teie mind olla wõitnud... missuguse muinasjutu olete teie wälja mõtelnud...?

Max. See ei ole wälja mõeldud. Ma wõin seda tõendada. – – Wiie aasta eest – – oota – – kahekümnenda ja kahekümnekaheksanda mai wahel, siis olite

teie Parisis...

Ludwig. Ja...

Max. ...elasite hotel „Scribe's"... eks ole?

Ludwig. Tõsi!

Max. Noh, mina olin sääl. Ma nägin sind. Teie käisite Fleury'-dega läbi, Madelaine Fleury oli seekord sinu sõber...

Helene [suure imestusega, pikalt] Ja...

Max. Näed sa? O, ma ütlen ju sulle, ma nägin sind ammu, püüdsin kaugelt sinu juurde. -- Seekord - ma teenisin sind. [Helene liigutus]. Ja muidugi! See ei olnud teisiti. Ma tõin sulle vichy'd, mis sa jõid, ma tõin sulle pähklikreemi, mis sa iga-päew tellisid, ma aitasin sulle tosin kordasid mantlit ümber panna, kui sa saalist välja

läksid.

Helene. Himus!

Max. Mispärast siis himus? Aga ja... ma saan aru... Ma võiksin sulle ütelda, et mõtted, millega mina seekord sinu peale waatasin, puhtamad ja pühamad oliwad, kui nende noorte härrade mõtted, kes seekord sinu ümber kihasiwad... ma wõiksin sulle ütelda, et töö, mida mina tegin, mitte põrmugi halwem ei ole, kui tuhat musta alatut asja, mis sinu süüsusest noored härrad teewad... aga ei, kõrgus saaks jälle arwama, et need sõnad on säält – alt – – ja siis ei oleks see ka üsna awalik – –

Sest ma seda tööd wihkasin, ma põlgasin teda, nagu sina teda põlgasid, mina tundsin ennast

temast teotatud, alandatud ~~olema~~ oma õigest eluaast ja loomulikust waimuwändest lahutatud. Ah, ärme räägime sellest enam. See oli pikk, hirmus tee, mida ma käisin. Sa näed nüüd, ma tundsin sind! Ja mitte ühte päewa ~~ei ole sellest saadik mööda läi~~nud, kus ma mitte kõigi oma mõtetega sinu juures ei olnud.

Ludwig ... kui see juba nii on ... aga see inetu lugu nende paberitega...

Max [tuliselt]. See oli lihtsalt nagu näpunäide ülewalt! -- New-York'is – kui ma New-York'is Delmonico juures kellner olin siis tuli keegi minu juurde ... keegi... ükskõik, kes ta oli ... nii siis, ühes wiletsamas öömajas, wiimaste hukkaläinud inimeste keskel – sääl oli keegi krahw

Festenberg ära surnud. Krahv Festenberg... Ma tundsin teda pääliskaudselt, Wienist juba. Kui mina dragunite rigementi teenima sain oli ta parajasti ära läinud... wõlgadesse sattunud ohwitser, läks ülemere Amerikasse... ma ütlen sulle, Helene, ta oli sääl ülemere wähem, kui inimene olla wõib... auutu ja teotatud, ja nii wiletsusesse wajunud, et teda enam aidata ei saanud. Krahv Festenberg! Aga tema ei oleks seda kohta Delmonico juures, kus mina omale waranduse kogusin, ialgi pidada wõinud... ka taldrikute pesejaksgi ei oleks ta kõlbanud! Ja ma ütlen sulle, Helene, auusad kelneripoisid, kes sääl ülemere teeniwad, oleksiwad tõrkunud, niisuguse inimesega koos

töötamast, ehk temale katt andmast, temale, krahw Festenbergile. -- Lühidalt, ta suri, ja mees, kelle juures ta elas, pakkus mulle tema paberid, kirjad, dokumendid müüa, kõik mis tal oli. Paljude ilmanimeta waestega ühte maeti ta ilma nimeta maha. Mina ostsin paberid ära. Ma ei teadnud, mis jaoks kui ma nad ostsin, mul ei olnud ühtegi plaani, ma tegin seda ainult, et neid auuwäärt pergamentisid sönniku hunikult päästa -- aga siis korraga tuli see! Korraga nägin ma teed sinu juurde! Ja kui ma siis teada sain, et sellest perekonnast enam kedagi elus ei ole, siis ei wiiwitanud ma, ja siis mõtlesin ma, nüüd wõib minu elu algada, minu tõsine elu!! -- Ja nõnda tugew on see tundmus et ta nüüdgi weel elus on, nüüd,

kus sa minus ainult petjat näed, nüüd, kus iga silmapilk üks jäme politseinik tulla ja mind ära viia wõib -- nii tugew on see tundmus, et ma seda kõike mis nüüd tuleb, kui ülekohut tunnen, kui toorust, lühidalt, kui midagi, mis elu maitseta mängimiste hulgast on, mille ohwriks mina sagedasti olen langenud. Helene, näed sa nüüd teisiti..?

Helene. Ma... ma... näen nüüd teisiti.

Max. Sellest -- sellest on mulle küllalt! -- Ma jäen alla -- sinu pärast - sinu pärast on mul kahju --! [Wõitleb nõrkemisega]

Ludwig. Wõiks ehk... kui ka nüüdugi mõista kõik mööda peab olema... aga wõiks ehk ometi... vast ilma wõimuabinõudeta...

Max. Kõik mööda! Aga ma tean, Helene, wälispidi ei saa see asi sulle liiga raske olema... sumbutatakse ära, üteldakse, meie oleme lahutatud — sa saad wabaduse tagasi — saad sellest pärast ehk ka üle — ja siis — mina olen ainukene, kes ärwe tasub... kui sa selle pääle mõtled.

Helene. Ma olen ju nii õnnetu...

Max [kogub ennast]. Pea, weel midagi. Ma unustasin ta ära — — ma sooviksin, et ma teda mitte ei oleks unustanud!... Nimelt Monte-Carlos, kusgil wäikses uulitsas, elab weel üks wana krahw Festenberg — — peab nüüd seitsekümmend kaks aastat wana olema — — täiesti waeseks jäänud, täiesti mängu wõrgus — — wahetewahel kingib temale keegi midagi — — ma tunnen teda — ta on mulle weel koguni raha

võlga- - ta elas tükk aega minu
kulul, kui ma veel Monte-Carlo's
olin. - Kui Aristides mind mitte eksitanud ei oleks, siis oleksin
ma teda ehk veel üles otsinud.
Wäikse summa eest, wäikse aastamaksu eest oleks ta mind
hää meelega pojaks võtnud. - -
See oli kerge teha, ja siis oleksin
ma tõesti krahw Festenberg olnud.

Ludwig [häkilise kohmetusega]
Seda oleksite teie pidanud tegema...

Max. See oleks ainult warmutäitmine olnud.

Ludwig. Muidugi... see tähendab
... aga see on igatahes kergemeelsus...

Max. Nüüd saan ma ka aru,
et see kergemeelsus oli. Minu jaoks
oleks see siisgi ainult warmutäitmine olnud...

Helene. Mis see tähendab...?

Max. Ma räägin ainult sellepärast

temast... sest ~~ta~~ ma arwan... Helene, kui sellel, mis meie läbi oleme elanud mitte ots ei peaks olema... meie ei tea ju mitte...

Helene [ärewusega]. Taewa pärast... Mida teie mõtlete?

Max. Noh, woiks olla, et siis mitte meist kahest üksi jutt ei ole, waid – noh, siis on ju Monte Carlo's wast Festenbergi nimi saada.

Ludwig. Jesus Maria... siis peaks ju kohe... siis ei tohi ometi midagi seni ülepääkaela teha... nüüd ainult mitte wangiwõtmist.

[Aristides ja kommissar ilmuwad läwel]

Max. Hilja! -- Kas ma ei ütelnud et lollus oli politseid tuua? [Läheb kommissarile wastu]. Mitte kaugemale, minu härra! Ainult ruttu, ainult silmapilk minema!

[Kommissariga ära]

65

Helene [muuksudes, pääd käte vahel hoides, laua ääre najale langedes]
Aristides [ruttab tema juurde]
Helene [ülestõustes, ja kui ta temale ühe silmapilgu näkku on vaadanud]. Sina -- sina vilets!

(Eesriie)